

Drawings is een samenwerking tussen choreograaf Marc Vanrunxt en zijn dansers en de percussiegroep Slagwerk Den Haag onder leiding van Fedor Teunisse. Vertrekkend van het monumentale percussiewerk *Le noir de l'étoile* van de Franse componist Gérard Grisey en een antwoord erop van Hugo Morales Murguía gaan ze op zoek naar een delicate balans tussen de kosmische orde en de onvoorspelbaarheid van het kleinste gebaar, in een bijzondere opstelling waarin de toeschouwer midden in de actie zit en de grens tussen het nabije en het verre vervaagt.

De aanzet voor *Drawings* gaat terug naar 2005, toen Marc Vanrunxt de solo *Deutsche Angst* creëerde, met Fedor Teunisse, toen nog bij het ensemble Champ d'Action, als percussionist die 'Having never written a note for percussion' van James Tenney uitvoerde – een werk dat in zijn radicale eenvoud een absolute tegenpool is van wat u vanavond te horen zult krijgen. Ook scenograaf Koenraad Dedobbeleer was toen van de partij. Toen Fedor Teunisse artistiek directeur van Slagwerk Den Haag werd stelde hij Vanrunxt voor om opnieuw samen te werken. Samen gingen ze op zoek naar een geschikt werk, wat een lange zoektocht was waarbij de doorslaggevende suggestie werd gedaan door Jeroen Van Acker van het Concertgebouw: 'Le Noir des Etoiles' van Grard Grisey, een stuk dat goed paste in het jaarthema 'Kosmos' van het Concertgebouw omdat het zijn inspiratie haalt uit het astronomische fenomeen van de pulsars.

De Franse componist Gérard Grisey (1952-1998) ontwikkelde samen met enkele andere Franse collega's de zogenaamde 'spectrale muziek'. Het uitgangspunt ervan is het feit dat een toon of een geluid geen enkelvoudige eenheid is die een bepaald soort harmonie tot stand kan brengen wanneer hij met andere tonen gecombineerd wordt in een akkoord, maar dat elke toon zelf een volledig spectrum van harmonieën en disharmonieën bevat. Zo'n spectrum reikt van de stilte tot de boven- en ondertonen of zelfs louter ruis. Tegelijk maken ook de duur, de hoogte, de dynamiek of het timbre integraal onderdeel uit van de kwaliteit van een bepaalde klank. De componisten wilden uitzoeken hoe ze klanken konden combineren maar met de aan hen inherente complexiteit, die dan veel meer harmonische of disharmonische effecten kunnen teweegbrengen en dus een nieuwe zone van muzikaliteit kunnen aanboren. Hoewel Grisey dit principe vooral toepaste op klassieke instrumentengroepen, lenen percussie-instrumenten zich er van nature toe, omdat je er relatief gemakkelijk veel verschillende resonaties uit kan toveren via de verschillende slagtechnieken en slagmiddelen, die in *Le noir de l'étoile* reiken van de verschillende klassieke drumstokken tot borstels, knickers en ijzerdraad.

Grisey kreeg het idee voor deze compositie toen hij het geluid van een pulsar te horen kreeg. Een pulsar is een imploderende ster, die dezelfde massa heeft als de zon maar geconcentreerd in een diameter van amper 15 kilometer (een vingerhoedje materie zou op aarde 100 miljard ton wegen), en die tientallen keren per seconde om zijn eigen as draait. De magnetische krachten die hieruit voortkomen kanaliseren de licht-emissie van de ster, die voor een deel wordt uitgestuurd met de frequentie van radiogolven, en aldus ook wordt opgepikt door radio-telescopen die het heelal afzoeken op geluid. Het klinkt als een regelmatige puls, en heeft er duizenden jaren over gedaan om de aarde te bereiken; elke

pulsar is ook maar op bepaalde tijdstippen te horen. In zijn werk experimenteert Grisey vaak met de notie 'tijd', en het contrast tussen de korte pulsen en de gigantische afstand tussen de emissie van het geluid en onze perceptie ervan verwerkte hij in het stuk. Hij speelt met het perspectief door de muziek heel langzaam te laten evolueren, zodat je als luisteraar nooit precies weet waar de grens ligt tussen herhaling en vernieuwing, zodat je een kaleidoscopische ervaring krijgt. Dit wordt nog eens versterkt door de opstelling van de zes muzikanten in een cirkel rondom het publiek, waardoor Grisey het fenomeen van de voortplanting van het geluid doorheen de ruimte naar voren kan trekken, evenals het idee dat het geluid afkomstig is van een razendsnel om zijn as draaiende ster. De pulsars zelf laat hij in hun recht, en twee keer in het stuk hoor je een opname ervan, zonder begeleiding door de percussie. In *Drawings* wordt de partituur van Grisey aangevuld met een stuk van Hugo Morales Murguía voor zonnepanelen, roterend lichtbaken en vier percussionisten, geschreven als 21^e-eeuws antwoord op het stuk van Grisey.

Grisey schreef dat zijn geste parallel liep aan Picasso die een oude fiets oppakte en vroeg 'wat kan ik hiermee doen in mijn werk?'. Marc Vanrunxt stelde zich dezelfde vraag tegenover de hypercomplexe partituur van Grisey, en koos voor een radicaal omgekeerde geste: pure aanwezigheid en in-de-tijd-zijn van de dansers, en een quasi-volledige afwezigheid van een choreografische structuur. De afgelopen jaren is choreograferen voor Vanrunxt in toenemende mate loslaten geworden: hij schrijft geen bewegingen voor, maar werkt met aan kwaliteiten en ideeën waaraan de dansers hun eigen bewegingen geven, in een tijdsverloop dat door de muziek wordt bepaald en slechts in minimale mate door de choreograaf wordt gearticuleerd. Voor *Drawings* gaf hij de dansers de opdracht om zich volledig te concentreren op het luisteren naar de muziek, en de beweging daarop af te stellen, zonder te proberen tegenover de architectuur van de muziek een eigen architectuur van de dans te stellen: in-het-moment-zijn, van het ene moment naar het andere, vergetend wat vooraf kwam en niet anticiperend op wat komen gaat.

Vanrunxt bouwde heel wat lagen onvoorspelbaarheid in deze creatie: twee van de dansers ontwikkelden hun luister- en danspraktijk voor een groot deel in een studio in Barcelona, ver weg van het oog van de choreograaf, en brengen dat pas in de laatste fase samen met die van de anderen. Pas enkele dagen voor de voorstelling komen de muzikanten erbij, met de zekerheid dat het stuk live uitgevoerd een volledig andere impact zal hebben dan de opname waarmee ze repetterden. En pas bij de première is daar ook het publiek, dat in het centrum van de muzikale en choreografische actie zit en de bewegingsvrijheid van de dansers zeer sterk zal sturen.

Drawings is één groot spanningsveld, tussen het waarneembare en het onwaarneembare, tussen het nabije en het verre, tussen het geschrevene en het momentane, tussen muziek en dans en beeldende kunst en het publiek ervan. *All systems go!*